

Woda

1. Proszę przeczytać tekst, a następnie zaznaczyć:
P – gdy zdanie jest prawdziwe,
F – gdy jest fałszywe.

Polska to nie tylko góry

Górzyste południe kraju to niejedyny powód do zachwytu nad przyrodniczymi walorami Polski. Zwłaszcza latem, gdy na szerokich, piaszczystych plażach Bałtyku można podziwiać zachód słońca nad falującym morzem.

Na północy Polska ma aż 770 km linii brzegowej nad Morzem Bałtyckim, dlatego każdy znajdzie tam coś dla siebie. Bałtyk jest niewielkim morzem, a jego wody nie są mocno zasolone. Ze względu na położenie jej temperatura nawet w najgorętszym sezonie osiąga około dwudziestu stopni. Bałtyk przyciąga jednak jak magnes, a nadmorskie spacery popularne są przez cały rok. Jesienią i zimą, w okresie sztormów, na plażach znaleźć można największy bałtycki skarb – bursztyn. To właśnie między innymi z obróbki bursztynu słynie Gdańsk, największe miasto leżące nad morzem z fantastyczną architekturą, której historia sięga średniowiecza.

To jednak nie koniec wodnych atrakcji. Turystycznym hitem na skalę europejską są również Mazury, czyli kraina lasów i jezior. Pojezierze Mazurskie także leży na północy Polski. Liczba jezior przekracza tam 2700, a ich powierzchnia zajmuje aż 7% całego obszaru. To prawdziwy ewenement! Właśnie tam znajdują się dwa największe polskie jeziora – Śniardwy i Mamry. Mazurski Park Krajobrazowy to przyrodnicze serce tego terenu. W jego skład wchodzi także część Puszczy Piskiej razem z rzeką Krutynią. Mazury to jednak przede wszystkim prawdziwy raj dla żeglarzy. Jest tam kilkadziesiąt portów, marin i przystani, a dzięki kanałom można przepłynąć jachtem na wody sąsiedniego jeziora.

Typowo polski krajobraz tworzą również rzeki i ich rozlewiska, czyli miejsca, w których wiosną gromadzi się nadmiar wody. Tworzą się w ten sposób rozległe łąki i bagna, które są schronieniem dla dzikich zwierząt. Najdłuższą polską rzeką jest Wisła. Ma dokładnie 1047 km i płynie z południa na północ kraju. Zanim wody Wisły ujdą do Morza Bałtyckiego przepływają przez wiele miast – w tym Kraków, Toruń czy Warszawę. Właśnie dlatego Wisła jest najbardziej znaną z polskich rzek.

Druga pod względem długości jest Odra. Jej źródło znajduje się jednak w Czechach. Odra również uchodzi do Bałtyku. Płynie przez zachodnią część kraju, mijając po drodze Opole czy Wrocław. Największym

Z kim i dokąd?

doptywem Odry jest natomiast Warta, trzecia pod względem długości rzeka w Polsce. Warta przepływa między innymi przez Gorzów Wielkopolski i Poznań. W okolicach Poznania utworzono też przepiękny Wielkopolski Park Narodowy, którego wschodnią granicę stanowi właśnie Warta.

TABELA ODPOWIEDZI		P	F
0	Tekst mówi o polskim morzu, rzekach i jeziorach.	X	
1	Polska nie ma długiego wybrzeża.		
2	Morskie plaże w Polsce są najczęściej pokryte kamykami.		
3	Gdańsk jest znany z unikatowego kamienia.		
4	Na Pojezierzu Mazurskim jest kilkaset jezior.		
5	Odra płynie przez środek mapy Polski.		
6	Warta wpada do Odry.		
7	Wisła i Warta wpływają do Bałtyku.		

UWAGA! Napisz to dobrze!

Nazwy rzek, jezior i mórz w zapisujemy w języku polskim wielką literą – wszystkie człony nazwy (np. *Wisła, Śniardwy, Bałtyk, Czarna Hańcza*). Jeśli słowo *morze* lub *jezioro* jest częścią nazwy, również zapisywane jest wielką literą (np. *Jeziro Dominickie, Morze Bałtyckie*).

Uwaga: Polskie morze ma dwie nazwy: długą (*Morze Bałtyckie*) oraz krótką (*Bałtyk*).

2. Proszę uważnie słuchać tekstu czytanego przez lektora i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem.

Uwaga! Tekst zostanie odczytany dwa razy.

[Wyszukaj też w YouTube: *Z kim i dokąd – Polska to nie tylko góry*]

Proszę zaznaczyć właściwe odpowiedzi.

Przykład:

2.0. Ten tekst mówi o

- parkach narodowych w Polsce.
- Bałtyku i jeziorach oraz rzekach w Polsce.**
- turystyce w Polsce.

- 2.1.** Woda w Bałtyku jest
- dość słodka i ciepła.
 - słodka i średnio ciepła.
 - mało słona i raczej chłodna.
- 2.2.** Wisła ma długość
- 1037 km.
 - 1047 km.
 - 1048 km.
- 2.3.** Na Mazurach jest
- kilka tysięcy jezior.
 - kilkaset jezior.
 - kilkadziesiąt jezior.
- 2.4.** Do Morza Bałtyckiego nie uchodzi
- Wisła.
 - Warta.
 - Odra.
- 2.5.** Przez Wielkopolski Park Narodowy przepływa
- Wisła.
 - Warta.
 - Odra.

UWAGA! Wymów to dobrze!

W języku polskim ortograficzne litery **q** i **ę** nie zawsze są wymawiane jako jedna głoska (jeden dźwięk). Przed **ć** (*ci*) i **dź** (*dzi*) są wymawiane jako **oń** (zamiast *q*) i **eń** (zamiast *ę*) – np. *Ciąć, cięcie* [czytaj: ciońć, cieńćie].

3. Proszę starannie wymówić frazy.

Proszę zwrócić szczególną uwagę na wyróżniony fragment:

- *Zanim wejdiesz do kajaka, nie zapomnij o założeniu i zapięciu kamizelki.*
- *Wielu ludzi usiłuje przepłynąć wóław jezioro.*
- *Rozstrzygnięcie konkursu na najpiękniejszy polski akwen nie jest trudnym zdaniem.*
- *Na niestrzeżonych kąpieliskach dużo łatwiej utonąć.*
- *Musimy zacząć trenować pływanię.*
- *Nagięcie zasad bezpieczeństwa nad wodą było nieodpowiedzialne.*
- *Zastąpienie w wodzie jest niezwykle groźne.*
- *Usiądź nad brzegiem rzeki i ciesz się spokojem.*

Z kim i dokąd?

- Wejść na pokład jachtu i rozsiąść się wygodnie.
- Zdobądź uprawnienia sternika, zanim wypożyczysz jacht na Mazurach.

4. **Składnia (rekcja przyimka).** Proszę uzupełnić zdania odpowiednimi przyimkami i wpisać nazwę miasta lub regionu w poprawnej formie.

UWAGA: Przyimki mogą się powtarzać.

na, nad, przy, o, w, po

Przykład:

Będę jutro (plaża).

Będę jutro ... **na plaży** ...

..... (Bałtyk) plaże są wyjątkowo malownicze.
..... (plaża) piasek jest złoty i bardzo miękki.
Turyści spędzają tam godziny, a to powoduje, że można zgłodzić. Dlatego latem właśnie (plaża) chodzą handlarze, u których można kupić kanapki, gotowaną kukurydzę, a nawet pączki i lody. Dawniej plaże były też (rzeki). Dziś jest to rzadkość, bo bezpieczeństwo jest najważniejsze. Jednak (brzeg) niejednej rzeki znaleźć można miejskie strefy relaksu z klimatycznymi kawiarniami i pubami. W Warszawie lubianym miejscem spotkań (Wisła) są bulwary w okolicy mostu Poniatowskiego. (Warta) w Poznaniu popularny jest teren w pobliżu mostu Bolesława Chrobrego. Zupełnie inaczej wyglądają plaże (jeziora). Tam nie ma słynnych, nadbałtyckich parawanów. Gdy jezioro jest większe, często jest przy nim port lub marina. Polacy uwielbiają żeglować (jeziora). (Śniardwy) bez trudu można wypożyczyć jacht. (małe akweny) można pływać kajakiem lub rowerem wodnym. (parki narodowe) należy jednak pamiętać (ciszą). Jeśli jednak chcemy bezpiecznie i swobodnie bawić się (woda), przez cały rok można pójść (basen).

UWAGA! ZAPAMIĘTAJ!

Przyimki łączące czasownik z miejscownikiem (Ms.) to: **na, po, o, przy, w** (np. *na plaży, przy domu*). Przyimek **nad** wymaga jednak narzędnika (N.), gdy odnosi się do lokalizacji (np. *nad wodą*).

5. Składnia (zдания bezpodmiotowe). Proszę napisać zdania bezpodmiotowe na podstawie podanych przykładów.

Przykład:

Na Mazurach turyści chętnie spędzają czas nad wodą.

Na Mazurach chętnie spędza się czas nad wodą.

Studenci w roku akademickim korzystają z uniwersyteckiego basenu.

.....

Dziś Polacy nie jeżdżą nad rzeki, żeby się kąpać.

.....

Teraz wszyscy preferują bezpieczne kąpieliska strzeżone.

.....

Nad Bałtykiem turyści podziwiają wschody i zachody słońca.

.....

Obecnie firmy organizują popularne sptywy kajakowe Brdą.

.....

Na żeglowanie po Śniardwach ludzie wypożyczają coraz więcej luksusowych jachtów.

.....

W Warszawie nad Wisłą ludzie wypoczywają cały rok.

.....

Na Pojezierze Drawskie turyści przyjeżdżają z prawdziwą radością.

.....

Rybacy w Bałtyku łowią przepyszne ryby.

.....

Przy wielu polskich jeziorach rząd zakłada parki krajobrazowe.

.....

Z kim i dokąd?

Przykład drugi:

Nad Bałtykiem (jeść) wędzone ryby.

*Nad Bałtykiem ... **je się** ... wędzone ryby.*

W krystalicznie czystej wodzie Drawska (kąpać) najlepiej.

Po Warcie (pływać) statkiem wycieczkowym tylko w sezonie.

Na Mazury (jeździć) chętnie od lat.

Rowery wodne i kajaki (wypożyczać) nad większością jezior.

Zimą (chodzić) do Term Maltańskich, by nie tracić szansy na zabawę.

Dużo (mówić) o turystycznej atrakcyjności Obry.

W razie niebezpieczeństwa nad wodą (dzwonić) na 112.

We Wrocławiu najlepiej (wypoczywać) nad Odrą.

Na piaszczystych plażach Bałtyku (odpoczywać) doskonale.

W Polsce (uznawać), że Bałtyk ma najpiękniejsze plaże.

6. Składnia (zdania bezpodmiotowe). Proszę zamienić zdania z osobowymi formami czasowników na zdania z formami nieosobowymi zakończonymi na **-no, -to**.

Przykład:

Od lat turyści chętnie spędzali czas na Mazurach.

*Od lat chętnie **spędzano** czas na Mazurach.*

Wczoraj nad Bugiem turyści rozpalili ogniska.

.....

Na bałtyckich plażach władze wzięły pod uwagę postulaty ekologów.

.....

W sobotę ratownicy popularyzowali wiedzę o bezpieczeństwie nad Soliną.

.....

Rok temu żeglarze uroczyście pożegnali najstarszą tawernę w porcie.

.....

Do wielu dopływów Wisły, Odry i Warty koła wędkarskie wypuszczały młode ryby.

.....

Od lat ludzie podziwiali niezwykle bogactwo przyrody.

.....

Do niedawna w Jeziorze Dominickim turyści spotykali raki.

.....

W zeszłym roku w Bałtyku przyrodnicy zaobserwowali delfina.

.....

Pierwszego września firmy zakończyły sezon turystyczny nad Dunajcem.

.....

W tym roku turyści żeglowali po Wigrach bardzo chętnie.

.....

UWAGA! ZAPAMIĘTAJ!

Czasowniki niewłaściwe **trzeba**, **warto** i **można** nie odmieniają się przez osoby i łączą z czasownikami w bezokoliczniku – np. *W weekend **można jechać** nad Bałtyk.*

7. Proszę wykorzystać wyrażenia przyimkowe z ćwiczenia 4. i napisać po jednym zdaniu bezpodmiotowym z każdym z nich.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Z kim i dokąd?

8. Proszę opowiedzieć o wodnych atrakcjach turystycznych w Polsce – co trzeba, co warto, a co można zobaczyć? Przydatne będą informacje z ćwiczenia pierwszego.

W wypowiedzi warto użyć słowa/słów z tabeli na końcu lekcji.

(UWAGA: zadanie można wykonać w parach – druga osoba notuje, a później obie osoby przedstawiają opinię koleżanki/kolegi reszcie grupy).

MIEJSCE NA NOTATKI

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

STRZAŁ W DYCHĘ

czyli 10 świetnych, nowych słów na koniec lekcji

Akwen – zbiornik wodny

Dopływ – rzeka, której wody wpływają do większej rzeki

Kajak – niewielka łódź podobna do canoe

Kamizelka ratunkowa – ubranie ochronne, które utrzymuje człowieka na wodzie

Nagiąć – bardzo zbliżyć się do złamania przepisów, reguł (jedno ze znaczeń)

Pojezierze – obszar, na którym jest bardzo wiele jezior

Rozlewisko – miejsce, gdzie rozlewają się wody rzeki

Rozstrzygnięcie – werdykt, ostateczne ustalenie

Uchodzić – wpływać do jeziora, morza lub większej rzeki (jedno ze znaczeń)

Zastabnąć – zemdleć, nagle stracić siły